tíðindablaðið
sosialurin
Nr. 46 Fríggjadagur 7. mars 1997 71. árgangur Kr. 7,00

Mynd: Jóhan Helmsdal

Húsini stóðu í ljósum loga, tá Sløkkiliðið kom á staðið. Hálvan tíma seinni var eldurin bæstur

Øll yvirtromin brann

Eingin var inni, tá húsini í Fútalág 23 í Havn brádliga stóðu í ljósum loga

Síða 10

Virkið kann gerast dýrari enn væntað:

Sands kommuna spælir við eld

Samstundis sum gerðarrættur viðger málið, samráðast sandingar um at keypa virkið

Fær kommunan viðhald í gerðarrættinum um flakavirkið, er vandi fyri at virkið verður nogv dýrari enn sandingar annars kundu fingið virki fyri

Síða 6

Bretar fáa hálvt ár afturat

– Vit ætla at enda samráðingarnar um markið um eitt hálvt ár, sigur Niels Helveg Petersen, uttanríkisráðharri

Síða 4

– Eg royni at svara skilliga

Hetta er sætta árið, Sigmund Poulsen svarar løgfrøðisligum spurningum í útvarpinum - og enn eru nógvir spurningar, ið stundir ikki verða til at svara

Síða 11

Sigmund Poulsen, advokatur

Fløgur úr Noregi

Nu hava vit alt katalogið hjá GRAPPA (fólkatónleikur) og hjá SIMAX (klassiskur tónleikur)

– 250 ymiskar fløgur

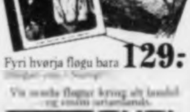

Fyri hvørja fløgu bara **129:-**

TUTL

Ford KA

OPIÐ HÚS LEYGARDAGIN

Roynið og síggið nýggja KA-bilin frá FORD. Sí annars lýsing á síðu 3

Ford P/f Wenzel

sosialurin
Internet: http://www.cybernet.dk/faroe-news

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyritaksstjóri: Kristjan Dahl
Lýsingar og søla: Marjun Dalsgaard

Blaðstjórnarfulltrúi: Randi Jacobsen
Blaðfólk: Áki Bertholdsen, Eirikur Lindenskov,

Dagny Joensen, Grækaris D. Magnussen, Eyðun Klakkstein.
Ljósmyndari: Jens Kristian Vang

Útgevari, uppseting og prent: Sp/f Sosialurin
Bústaður: Argjavegur 26, Argjum
Postadr: Postsmoga 76, 110 Tórshavn

Telefon: 11820
Telefax: 14720
e-mail: sosialur@olivant.fo

Fastløn og tímaløn somu treytir við sjúku

Oddagrein

ARBEIÐSLOYSI valdar ikki á tingi longur. Í hvussu er hava tingmenn fingið nógv mál at lesa igjøgnum, nú seinasta freist at leggja mál fram á ting var úti mikudagin.

SUM VERA MAN átti landsstýrið meginpartin av uppskotunum, meðan andstøðan átti um ein tiggjund. Millum andstøðumálini var eitt uppskot frá Javnaðarflokkinum um at taka av lógina um karensdagar.

KREPPUTILTØK eiga at vera krepputiltøk. Lógin um karensdagar var eitt krepputiltak fyri at spara tí almenna sum arbeiðsgevara pengar. Tað er ikki prógvað, at lógin hevur spart pengar, men tað er hinvegin prógvað, at allir almennir stovnar ikki hava umsitið lógina á sama hátt. Hetta hevur skapt misstemning.

ONNUR LOND hava langt síðani funnið útav, at lóg um karensdagar elvir til, at fólk - tá tey leggjast sjúk - liggja longri, fyri ikki at fáa fíggjarligar trupulleikar av eftirsjúku, sum aftur kostar tveir arbeiðsdagar.

LØGTINGIÐ hevur fleiri ferðir staðfest, at tíðin er farin frá nógvum øðrum krepputiltøkum. Tað síðsta var fíggjarognaravgjaldið - eitt krepputiltak, sum bara rakti tey, ið høvdu pengar standandi á bók. Er tíðin farin frá fíggjarognaravgjaldinum, ja so er hon so sanniliga eisini farin frá karensdøgunum!

MEN, MEN. Og her er eitt men. Tá hetta krepputiltak verður tikið av, so eigur okkara fólkavalda ting eisini at hava støðu teirra tímaløntu í huga. Tann tímalønti er altíð verri fyri, enn tann fastlønti - og tann tímalønti hevur so sanniliga eisini karensdagar - ikki sum krepputiltak, men sum nakað heilt „natúrligt"!

MEN TAÐ ER IKKI natúrligt, at nøkur skulu hava karensdagar, men onnur ikki skulu. Tað er heldur ikki natúrligt, at karensdagar hjá summum eru krepputiltak og hjá øðrum nakað, sum bara eigur at vera so.

TÍ EIGUR LØGTINGIÐ, samstundis sum karnesdarnir hjá teimum fastløntu verða tiknir av, at broyta sjúkradagpeningalógina soleiðis, at tímalønt o. o., ið sum er fáa sjúkradagpengin frá 3. sjúkradegi - natúrliga fáa sjúkradagpening frá fyrsta sjúkradegi.

SAMFELAGIÐ er fyri okkum øll - tí skulu øll vera líka fyri lógini - og hava somu rættindi. Tá hava vit eitt samhaldsfast samfelag...

Sosialurin

Sjónarmið

Havkonventión um vernd móti oljudálking fær ikki gildi fyri Føroyar

Miðskeiðis í 70-árunum stóðu føroyingar á kajini í Tórshavn og mótmæltu, at skip við kemiskum burturkasti ætlaði at dumpa hetta í Norðuratlantshavið. Í dag eru Føroyar seinasta oki í Norðuratlantshavi, har tað ber til at dumpa kemiskt, radioaktivt o.a. burturkast. Hetta tí Føroya Landsstýri ikki ynskja, at konventiónin ímóti dálking av havinum, nevnd OSPAR-konventiónin, skal gerast galdandi fyri Føroyar.

Konventiónin inniber, at dálkingin av havinum frá m.a. oljufeløgum verður avmarkað. Hví Føroyar, sum standa frammanfyri at skula seta reglur í gildi fyri oljuvirksemi, ikki vil taka undir við eini tílíkari konventión er ófatuligt, tá hugsað verður um, at vit í Føroyum higartil ikki hava havt nakran áhuga í at dálka okkara hav. Einasti møguleiki sum liggur í ikki at vilja verja havið ímóti dálking, samsvarandi reglunum í konventiónini, er at oljufeløg o.o., sum skráseta seg í Føroyum, sleppa undan hesum reglum. Hetta kann verða ein máti hjá Landsstýrinum (ella Oljuráðleggingarnevndini?) at gera tað attraktivt hjá oljufeløgunum at koma til Føroya. Í so fall eru vit gott ávegis til at gera av við alla aðra vinnu í Føroyum, í øllum føri fiskivinnu og turismu.

Umhvørvið stóri taparin í oljuævintýrinum

Oljuráðleggingarnevndin hevur skjótt í 5 ár arbeitt við fyrireikingum til eina føroyska oljuvinnu. Hóast hetta er einki gjørt fyri at tryggja munagóða fyrireiking av umhvørvisverndini. Tann umhvørviskonventiónin, sum aðrar tjóðir nýta sum grundarlag undir umhvørvisgóðkenningum av royndarboringum og oljuframleiðslu (áðurnevnda OSPAR konventión), hevur øll árini ligið í Tinganesi til góðkenningar. Í juni 1997 skulu londini kring Norðuratlantshavið undirskriva hesa konventión í Madrid. Manglandi støðutakan ger, at einans á føroyskum øki verður konventiónin ikki galdandi. Oljufeløg kunnu tí rokna við lempiligum umhvørvisreglum á føroyskum øki.

Flest øll viðurkenna, at umhvørvisverndin er ein avgerandi fortreyt fyri, at føroyska samfelagið kann yvirliva eina oljuvinnu. At Føroya Landsstýri ikki hevur givið sær stundir til ella ikki hevur ynskt at fingið havumhvørviskonventiónina setta í gildi fyri Føroyar kann bert skyldast, at oljuráðleggingarnevndin hevur misrøkt sína uppgávu á umhvørvisøkinum.

At umhvørvisverndarfyrisiting ikki hevur verið umboðað í oljuráðleggingarnevndini hevur eftir øllum at døma havt við sær, at tað bert er hugt eftir tí vinnuliga partinum av reglum og loyvum, sum mugu galda fyri eina oljuvinnu. Higartil er ikki eitt oyra sett av til fyrireiking av umhvørvisverndarpartinum. Manglandi fyrireikingin av umhvørvisverndini er serliga álvarsom, tá hugsað verður um, at reglurnar í eini umhvørvisgóðkenning mugu verða gjøgnumarbeiddar langt innan nøkur leitiboring yvirhøvur kann byrja.

Aliráðið og alivinnutrupulleikar umaftur

Gongdin innan oljuvinnufyrireikingarnar minnir ræðandi nógv um gongdina, tá alivinnan mentist í Føroyum. Eisini tá vóru tað »serkøn«, ið skuldu leggja vinnuna tilrættis, og ráðleggingarnevndin fekk eisini tá konsulentar at luttaka og gera lívfrøðiligar kanningar/metingar av, hvussu og hvar loyvini kundu gevast. Alt hetta arbeiðið gekk uttanum tær grundreglur, sum eru galdandi innan umhvørvisverndarfyrisiting. Alingin gjørdist bæði ein vinnuligur og umhvørvisligur skambletur á føroyska planlegging og er framvegis tann størsta umhvørvisbóttanin í okkara firðum. Tað er ófatuligt, at oljuráðleggingarnevndin í dag sær út til at endurtaka sama menningarmynstur.

Jacob Pauli Joensen

Kjak

Viðmerking til Sofus Olsen

Harra blaðstjóri.

Í blaði tygara 27. februar hevur Sofus Olsen eina viðmerking til eina oddagrein hjá tykkum.

Tað sum fær meg at taka orðið í hesum føri eru orð hansara: Reglulig (ella ikki regluligt) sigling.

Hann sigur millum annað: „Mín fyrsta viðmerking er, at P&O hevur ikki reglulíga sigling millum Skotland og Bergen", og hann heldur fram: „Eitt av teirra skipum ger nakrar fáar túrar, ein um vikuna, á hásumri millum Lerwick og Bergen" (citat endað).

P&O hevur, á hvørjum sumri, síðani 1993 siglt millum Lerwick og Bergen. Henda sigling er samskipað við siglingina til Aberdeen og er tað sama skip sum røkir hesar báðar rutur, nevniliga „St Clair". Henda summarsigling verðar marknaðarførd sum Aberdeen-Bergen-Aberdeen leiðin (via Lerwick). Tú fert úr Aberdeen fríggjadag kl 18 og ert aftur í Aberdeen mánamorgun kl 8.

Henda sigling er í juni, juli og august, og hon er á hvørjum ári. Spurningurin er um henda leið kann kallast regluliг ella ikki. Í øllum førum hava ferðafólk og import- og exportørar álit á hesi rutu. Bæði ferðafólkatalið og fraktin er í stórum vøkstri. Óneyðugt er at fortelja Sofusi, at tað vóru føroyingar sum løgdu lunnar undir Lerwick-Bergen leiðina.

Er tjóðfuglur okkara, tjaldrið, regluligt? Tað ger bert ein túr til Føroyar um árið. Flestu føroyingar vilja halda at tað er sera regluligt.

Hinvegin er skotlands- ikki skotlands-siglingin hjá føroyingum óreglulig. Og tað er harmuligt, tí føroyingar standa onki aftanfyri P&O ella nakran annan tá talan er um sigling, heldur tvørturímóti. At døma eftir lesara-brøvum í skotskum bløðum, er tænastustøðið hjá P&O ivasamt og prísirnir høgir. Men, styrkin hjá P&O er regluligheit, og regluligheit er altavgerandi í hesi bransju.

Bretskar atlasir verða dagførdar árliga, men fólk keypa ikki nýggja atlas á hvørjum ári. So, alt eftir hvussu gomul tín atlas er er ein linja (Car ferry) til Føroyar frá Skrabster ella frá Lerwick ella frá Aberdeen. Annaðhvørt er henda ruta "summer only" ella alt árið. Ella er ongin ruta yvirhøvur.

Tað er ikki neyðugt hjá landsstýrismanninum í samferðslu at skunda sær at boða ferðastovunum frá um tað verður nøkur skotlands sigling í ár. Ferðastovur við áhuga í Føroyum og við virðing fyri sær sjálvum og sínum viðskiftafólki, arbeiða í dag við 1998 og frameftir. Og tað hevur skund.

Thurso, 5. mars 1997
Poul Andr. Mikladal

Niels Helveg Petersen, uttanríkismálaráðharri:

Vit geva bretum hálvt ár aftrat

-Miðað verður ímóti at enda samráðingarnar um markið millum Føroyar og Bretland um hálvt ár, sigur uttanríkismálaráðharrin

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Á ferðini í Føroyum hevur Niels Helveg Petersen havt fund við Løgtingsins uttanlandsnevnd, har m.a. spurningar um markið millum Bretland og Føroyar vóru umrødd.

Fundur verður millum partarnar í Bretlandi 2. apríl í ár, og uttanríkismálaráðharrin segði á tíðindafundinum, at nú skuldi ferð fáast á samráðingarnar. Einki er hent í málinum síðani í fjør vár. Nú skulu bretar nágreiniliga svara spurningum, um partarnir skulu samráðast víðari.

Samráðingarloysnin er gagnligast

- Persónliga haldi eg tað verða best, um vit fáa eina samráðingarloysn, heldur enn hina loysnina, sum er at reisa málið við havrættardómstólin í Haag. Rættarmál eru drúgv, og tí er best, um vit kunnu samráðast til eitt úrslit, sigur Niels Helveg Petersen.

- Bretar hava kannað (designerað) sær tvey teigar í Hvíta økinum. Hvussu ávirkar tað samráðingarnar?

- Hóast vit helst vildu verið tað fyri uttan, so hevur tað ikki óheppna ávirkan á samráðingarnar, at bretar kanna sær hesi øki, tí tey hoyra natúrliga til bretska partin av markinum.

Niels Helveg Petersen, uttanríkismálaráðharri: Hóast ein samráðingarloysn hevði verið best, so virði eg avgerðina hjá føroyingum, um teir velja at leggja málið fyri havrættardómstólin í Haag

Niels Helveg Petersen, uttanríkismálaráðharri og Edmund Joensen, løgmaður, vóru báðir nøgdir við úrslitið av vitjanini

Vildu helst verið bretska kravið fyri uttan

- Eg kann tó viðmerkja, at vit helst vildu verið hetta kravið frá bretum fyri uttan, sigur Niels Helveg Petersen.

Uttanríkismálaráðharrin helt, at tað var meira umráðandi at fáa ferð á samráðingarnar, tá apríl mánaði er farin framvið. Hann metti at ein avgerð møguliga kann falla um hálvt ár.

Um neyðugt politiska viðgerð

Edmund Joensen, løgmaður var eisini staddur á tíðindafundinum. Hann legði aftrat, at samráðingarnar enn vóru á embætismanna stigi, men um einki hendir í málinum innan hálvt ár, so var møguleikin at taka tað upp politiskt, áðrenn avgerð verður tikin um at fara til havrættardómstólin í Haag.

Niels Helveg Petersen

- Vit virða føroysku avgerðina um at reisa málið í Haag. Um tit ikki vilja samráðast meira, so taka vit undir við at reisa málið við dómstólin í Haag. Men, sum sagt, tað hevði verið betur, um vit fingu eina samráðingarloysn, segði uttanríkismálaráðharrin á tíðindafundinum.

Niels Helveg Petersen fór aftur til Danmarkar á middegi í gjár.

Søgulig kanning sett í verk

Peningur er settur av til søgufrøðing at kanna skjøl hjá ríkisstjórini í USA, var m.a. upplýst á tíðinadafundi í gjár

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Á tíðindafundi í gjár, segði Niels Helveg Petersen, at ferð hansara í Føroyum hevði verið væleydnað og og at nógv var fingið burturúr, í royndini at styrkja samskiftið millum uttanríkismálaráðið og landsstýrið.

Ymisk mál hava verið viðgjørt, eitt nú er gjørt av at fáa lýst viðurskiftini millum Nato og Føroyar í tíðina tá kalda kríggið valdaði.

DUPI skal ráðgeva

- Vit hava gjørt av, at umboð fyri DUPI skulu koma til Føroyar at skifta orð um málið, og síðani at virka sum ráðgevar, segði Niels Helveg Petersen.

DUPI er óheftur danskur granskingarstovnur, sum m.a. hevur arbeitt við at granska leiklutin hjá NATO í Thule, og spurningin um kjarnorkuvápn vóru í Grønlandi undir kalda krígnum.

-Fyribils er gjørt av, at uttanríkisráðharrin skal venda sær til granskingarstovnin, og í fyrstu atløgu skal stovnurin gera ein arbeiðssetning fyri søguligu kanningina.

Løgmaður hevur í hesum sambandi, eftir áheitan frá tinginum, sett eina nevnd, sum skal kanna skjøl hjá ríkisstjórnini í USA. Í nevndini sita: Jóannes Dalsgaard, Jóan Pauli Joensen, Jákup Thorsteinsson og Rúni Joensen.

Føroyskt ES-umboð í Brussel

Uttanríkismálaráðharrin hevur eisini samráðst við landsstýrið um at bøta um núgaldandi handilssáttmálan við ES, og at fáa í lag samskifti við Baltisku londini og og Polen, sum serliga er ein marknaður fyri pelagiskum fiskasløgum.

Umframt tað er gjørt av at játta pening til eitt ES umboð fyri Føroyar í Brussel, og at hesin í fyrstu atløgu skal húsast á donsku umboðsstovuni. Ætlanin er seinni, at føroyska ES-umboðið skal flyta á belgisku sendistovuna, eins og grønlendska umboðið í dag hevur til húsa.

Embætismannanevnd stovnað

At enda upplýsti løgmaður og uttanríkismálaráðharrin, at ein embætismannanevnd við donskum og føroyskum persónum, skal setast í næstum. Hon skal hava til uppgávu at at tosa um øll uttanríkismál, sum hava við Føroyar at gera.

Embætismannanevndin skal virka undir leiðslu av stjóranum í uttanríkismálaráðnum í Danmark og løgmansstjóranum í Føroyum. Umframt hesi, verða triggir limir tilnevndir lutfalsliga í Føroyum og í Danmark.

Embætismannanevndin fær myndugleika ad hoc at at skoyta uppí ella finna loysnir á ávísum uppgávum.

Donsk - føroyska embætismannanevndin skal í minsta lagi hava tveir fundir árliga, og arbeiðssetningurin hjá nevndini skal endurskoðast um tvey ár, verður m.a. sagt í arbeiðssetninginum.

Tøkk

Hjartaliga tøkk til øll tykkum, sum heiðraðu meg á 40 ára starvsdegnum hjá P/F Poul Hansen.

Heilsan,

Jens Petur Egholm

†

ROSA BLÁBJØRG,
Fuglafjørður

Okkara kæra Rosa-mostir andaðist mikudagin 5 mars 1997 á Ellis- og Røktarheiminum í Runavík.

Bønarhald verður í kvøld kl. 18.

Jarðarferðin verður úr Fuglafjarðar kirkju leygardagin 8. mars kl. 14.00.

Fyri tey avvarðandi,
Lena